

Vlaams
Parlement

ingediend op **471** (2014-2015) – Nr. 1
16 september 2015 (2014-2015)

Voorstel van bijzonder decreet

van Wouter Vanbesien

houdende de organisatie van volksraadplegingen
in het Vlaamse Gewest

Dit voorstel van bijzonder decreet werd ingetrokken op 27 april 2016.

TOELICHTING

De zesde staatshervorming maakt het mogelijk dat Vlaanderen gewestelijke volksraadplegingen organiseert. Er is nog wel één voorwaarde. Via een bijzonder decreet moet het praktische verloop van zo'n volksraadpleging worden vastgelegd. Dat is het doel van dit voorstel van bijzonder decreet: het zorgt voor de Vlaamse implementatie van de gewestelijke volksraadpleging.

Uitgangspunt is om – uiteraard binnen het grondwettelijke en wettelijke kader – mogelijkheden voor een volksraadpleging te bieden en dat zo ruim mogelijk te doen. Het is immers van groot belang dat we de impact van de burgers op het beleid verhogen. Daar is behoefte aan. De representatieve democratie, waarbij burgers één keer om de vijf jaar hun stem mogen uitbrengen, is onvoldoende als instrument om onze democratie vorm te geven. We bevinden ons in een tijd waarin burgers meer betrokken willen worden bij het politieke en maatschappelijke debat en zelf het heft in handen willen nemen. Onze democratie en onze politieke instellingen moeten zich daaraan aanpassen en daartoe veel meer kansen bieden. Het concreet mogelijk maken van een gewestelijke volksraadpleging is daarbij een belangrijke stap.

Wouter VANBESIEN

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET

Artikel 1. Dit bijzonder decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Het Vlaams Parlement kan, ofwel op verzoek van minstens 80.000 inwoners van het Vlaamse Gewest, ofwel op verzoek van minstens een derde van de leden van het Vlaams Parlement, behorend tot minstens twee verschillende fracties, ofwel op verzoek van de Vlaamse Regering, beslissen om de inwoners van het Vlaamse Gewest te raadplegen met betrekking tot de onderwerpen, omschreven in artikel 3 van dit bijzonder decreet.

Een verzoek voor een volksraadpleging dat uitgaat van de Vlaamse bevolking, wordt bovendien ondersteund door inwoners van minstens vier van de vijf kieskringen waarbij in minstens drie kieskringen 10.000 inwoners zich achter het initiatief scharen.

Art. 3. Handtekeningen voor het verzoek voor een volksraadpleging kunnen worden ingezameld op de openbare weg en op publiek toegankelijke plaatsen. Het inzamelen is vrij en kan niet onderworpen worden aan een voorafgaande toestemming.

Art. 4. De volksraadpleging kan enkel handelen over gewestmateries zoals bepaald in artikel 6 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

De volksraadpleging kan niet handelen over:

- 1° een initiatief dat in strijd is met het Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, rechten en vrijheden die gegarandeerd zijn door de Grondwet en door de internationale verdragen, geratificeerd door België;
- 2° een initiatief dat als doel heeft af te wijken van internationale en supranationale verplichtingen die België is aangegaan;
- 3° een initiatief met betrekking tot materies waarvoor er een tweederdemeerderheid nodig is in het Vlaams Parlement;
- 4° een initiatief over aangelegenheden die betrekking hebben op de financiën of op de begroting;
- 5° een initiatief met betrekking tot een persoon.

Art. 5. Een volksraadpleging kan plaatsvinden zodra het Grondwettelijk Hof zich over een verzoek voor een volksraadpleging heeft uitgesproken en heeft gegarandeerd dat de volksraadpleging binnen de decretale normen valt.

Een volksraadpleging mag niet georganiseerd worden in de vier maanden die voorafgaan aan of volgen op de verkiezingen van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, van het Vlaams Parlement en van het Europees Parlement, lokale of provinciale verkiezingen of een andere volksraadpleging.

Een volksraadpleging kan wel gecombineerd worden met een verkiezing van een parlement of raad.

Gedurende een zittingsperiode kan slechts één volksraadpleging over hetzelfde onderwerp worden gehouden.

Art. 6. Een verzoek voor een volksraadpleging wordt ingediend volgens een door het Vlaams Parlement opgesteld formulier dat per aangetekend schrijven gericht wordt aan de voorzitter van het Vlaams Parlement.

De brief bevat de volgende vermeldingen:

- 1° de vraag of vragen die zullen worden gesteld tijdens de raadpleging, geformuleerd op een dergelijke manier dat er geantwoord kan worden ofwel met Ja of Neen, ofwel volgens het principe van meerkeuzevragen;
- 2° een argumentatie die aantoonst dat de gestelde vraag of vragen gaan over bevoegdheden van het Vlaamse Gewest en voldoen aan alle criteria van artikel 3 van dit bijzonder decreet;
- 3° als het initiatief uitgaat van de Vlaamse bevolking: de namen, voornamen, geboortedata en de thuisadressen van elk van de initiatiefnemers en van de eerste vijftien ondertekenaars.

Art. 7. Om te mogen deelnemen aan een volksraadpleging, voldoet de deelnemer aan de volgende criteria:

- 1° ingeschreven zijn of vermeld worden in het bevolkingsregister van een gemeente op het Vlaamse grondgebied;
- 2° minstens 16 jaar oud zijn;
- 3° niet het voorwerp uitmaken van een veroordeling of beslissing die voor een kiezer van het Vlaams Parlement de uitsluiting of de schorsing van het kiesrecht met zich meebrengt.

De deelnemers die na het afsluiten van de deelnemerslijst voor de volksraadpleging, hun rechten, bepaald in het eerste lid, 3°, verliezen, worden van de deelnemerslijst verwijderd.

Art. 8. Om een verzoek voor een volksraadpleging te kunnen indienen, voldoet een inwoner op de dag dat de aanvraag wordt ingediend, aan alle voorwaarden, bepaald in artikel 6.

Art. 9. Het Vlaams Parlement onderzoekt of het verzoek in overeenstemming is met de procedures, bepaald in zijn reglement, en of het verzoek voldoet aan de vereisten, bepaald in de artikelen 1 tot en met 7 van dit bijzonder decreet.

Als het verzoek uitgaat van de Vlaamse bevolking, onderzoekt het Vlaams Parlement of het verzoek door een voldoende aantal geldige handtekeningen wordt ondersteund. De griffier van het Vlaams Parlement verwijderd:

- 1° dubbele handtekeningen;
- 2° handtekeningen van personen die niet voldoen aan de voorwaarden, bepaald in artikel 7 van dit bijzonder decreet.

De controle van de handtekeningen wordt afgesloten als het aantal geldige handtekeningen het vereiste aantal heeft bereikt.

Art. 10. Na het onderzoek wordt het verzoek voor een volksraadpleging ter bespreking voorgelegd aan de bevoegde commissie in het parlement in openbare zitting.

Het Vlaams Parlement kan hoorzittingen organiseren om met de vragende partijen van gedachten te wisselen over de aanvraag, zowel over het principe ervan als over de voor te leggen vragen.

Als de aanvraag uitgaat van de bevolking, worden de aanvragers vertegenwoordigd door minstens vijf van de eerste vijftien ondertekenaars van de aanvraag.

Het Vlaams Parlement beslist binnen 60 dagen of de volksraadpleging al dan niet plaatsvindt. De beslissing omhelst ofwel de goedkeuring, eventueel met herformulering van de voorgestelde vragen in overleg met en met goedkeuring door

de indieners van het verzoek, ofwel de weigering om de raadpleging te houden. Een weigering kan enkel op basis van de bepalingen die in artikel 3 van dit bijzonder decreet zijn opgenomen.

De termijn wordt verlengd als het Vlaams Parlement geschorst is. Tijdens het zomerreces wordt de termijn verlengd met het aantal dagen tussen de laatste plenaire zitting voor het zomerreces en 31 augustus.

Art. 11. Als het Vlaams Parlement de volksraadpleging valideert, legt de voorzitter van het Vlaams Parlement het verzoek voor een volksraadpleging voor aan het Grondwettelijk Hof, in overeenstemming met artikel 30ter en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof.

De beslissing van het Vlaams Parlement wordt gepubliceerd op zijn website en vermeldt duidelijk dat de aanvraag nog onderworpen wordt aan een controleonderzoek van het Grondwettelijk Hof.

De aanvraag voor een volksraadpleging bevat het onderwerp of de onderwerpen, de vraag of vragen die gesteld zullen worden, de naam of namen van de aanvragers, het verslag van het onderzoek door het Vlaams Parlement en de documenten en verslagen van de parlementaire bespreking. Er kunnen maximaal twee onderwerpen behandeld worden in één volksraadpleging.

Art. 12. Als het Grondwettelijk Hof de aanvraag voor een volksraadpleging goedkeurt, publiceert het Vlaams Parlement in het Belgisch Staatsblad de nodige informatie met betrekking tot de volksraadpleging: het onderwerp of de onderwerpen die behandeld zullen worden, de vraag of vragen die gesteld zullen worden, alsook de datum die door het parlement vastgelegd werd voor de raadpleging, na overleg met de regering.

De volksraadpleging vindt plaats ten vroegste 60 dagen en ten laatste 120 dagen na publicatie van bovengenoemde informatie in het Belgisch Staatsblad.

Art. 13. Het Vlaams Parlement verspreidt de essentiële informatie over de volksraadpleging, namelijk de datum, het onderwerp of de onderwerpen die behandeld zullen worden en de vraag of vragen die gesteld zullen worden, op de volgende manier:

- op de website van het Vlaams Parlement en op de website van de Vlaamse administratie;
- via een advertentie in ten minste drie Vlaamse dagbladen die verspreid over geheel Vlaanderen verschijnen;
- via een tv-spot die minstens driemaal wordt uitgezonden en een radiospot die minstens vijfmaal wordt uitgezonden op elk van de verschillende kanalen van de VRT.

Art. 14. Uiterlijk een maand voor de volksraadpleging zelf stelt het Vlaams Parlement een informatiebrochure ter beschikking van de Vlaamse bevolking, waarin het onderwerp van de volksraadpleging op een neutrale manier uiteengezet wordt. De brochure vermeldt de voor- en nadelen van het voorstel. Ze wordt samengesteld in samenwerking met de initiatiefnemers van de volksraadpleging. Die brochure vermeldt ook de vraagstelling van de volksraadpleging en geeft praktische informatie over het verloop van de stemming.

De brochure wordt opgesteld door het Vlaams Parlement en gepubliceerd op de website van het parlement.

Papieren exemplaren van de brochure kunnen worden verkregen in elke gemeente, en worden aan elk huisgezin bezorgd samen met de oproepingsbrief.

Art. 15. Onverminderd de bepalingen van dit bijzonder decreet, legt de Vlaamse Regering door middel van uitvoeringsbesluiten de praktische regeling vast van de organisatie, het tellen van de stemmen en het verwerken van de uitslag van de volksraadpleging.

De regering bepaalt ook, voor de partijen die beslissen campagne te voeren in het kader van de volksraadpleging, de limieten voor de uitgaven van die politieke partijen.

Art. 16. De oproepingsbrief vermeldt:

- waar en wanneer de deelnemer zich kan aanmelden om zijn stem uit te brengen;
- de vraag of vragen;
- de voorstellen tot antwoord.

Indien er verscheidene vragen worden gesteld, is er een duidelijke afbakening tussen de vragen.

Art. 17. Deelname aan de volksraadpleging is niet verplicht. Iedere deelnemer heeft recht op één stem per vraag. De stemming is geheim.

Art. 18. De stemmen worden enkel geteld op voorwaarde dat ten minste 10% van de stemgerechtigden heeft deelgenomen.

Art. 19. De uitslag van de volksraadpleging wordt in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd en wordt binnen de maand na de volksraadpleging in de plenaire zitting van het Vlaams Parlement besproken. De bespreking wordt afgerond met de stemming over een of meer moties over hoe met de uitslag moet worden omgegaan.

Art. 20. Het Vlaamse Gewest bekostigt de organisatie van de volksraadpleging.

Art. 21. Dit bijzonder decreet treedt in werking één maand na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

Wouter VANBESIEN